

Javaslat a

Patonay (Pitying) József életműve és Lovászpátóna történelmi monográfiája „[nemzeti érték megnevezése]”

Lovászpátóna Települési Értéktárába történő felvételéhez

Készítette:

Bartha Lászlóné Borsó Katalin

Lovászpátóna, 2018.01.25.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Lovászpatonai Baráti Kör Közhasznú Egyesület
8553 Lovászpatonna, Kossuth utca 50
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: **Bartha Lászlóné Borsó Katalin.....**
Levelezési cím: **2484 Agárd Kinizsi u 1/b.....**
Telefonszám: **0620/9232533.....**
E-mail cím: barthaborsokati@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése **Patonay (Pitying) József életműve és Lovászpatonna történelmi monográfiája**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

- | | | |
|--|---|--|
| <input type="checkbox"/> agrár- és
élelmiszergazdaság | <input type="checkbox"/> egészség és életmód | <input type="checkbox"/> épített környezet |
| <input type="checkbox"/> ipari és műszaki
megoldások | <input checked="" type="checkbox"/> kulturális örökség | <input type="checkbox"/> sport |
| <input type="checkbox"/> természeti környezet | <input type="checkbox"/> turizmus | |

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye **Lovászpatonna Kossuth tér 2. és Kossuth u. 50.**

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- | | | | |
|---|-------------------------------------|---------------------------------|---|
| <input checked="" type="checkbox"/> települési | <input type="checkbox"/> tájegységi | <input type="checkbox"/> megyei | <input type="checkbox"/> külföldi magyarság |
|---|-------------------------------------|---------------------------------|---|

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Patonay József, születési nevén Pitying József történelem-földrajz szakos középiskolai tanár, történész, író, főgimnáziumi igazgató Lovászpatonán született 1887-ben. Apja Pitying József (1859–1919) uradalmi tisztségviselő, anyja Glatz Ilona. „Az iskolákat szülőfalumban végeztem, ahol a tanítóm Horváth János volt, akire a legnagyobb szeretettel emlékszem vissza. Ő tanította Bánky Donátot ... azonkívül Babics Antalt, aki a pék 10. gyereke volt” – vallotta önéletrajzi írásában. A Győri Bencés gimnázium után 1906-ban Sopronban érettségizett. Egy évet járt az állatorvosi főiskolára, majd 1912-ben a Budapesti Eötvös Egyetemen nyert középiskolai tanári oklevelet. Tanított a Budapesti Állami Szent István gimnáziumban (1912-1913), Tatán a Kegyesrendi Gimnáziumban (1913-1935), Budapesten a II. kerületi Királyi Egyetemi Katolikus Gimnáziumban mint igazgató (1935-1945), majd ismét Tatán a Kegyesrendi Gimnáziumban (1945-1949). 1949-ben nyugdíjba vonult, de még 25 évig adott elő a budapesti II. kerületi Kereskedelmi Iskolában. 1974-ig 87 éves koráig állt a katedrán. Budapest az ő számára a történelmi tudományos kutatások végtelen tárházát jelentette.

1916-ban Tatán házasságot kötött Henkel Dezső tatai pékmester leányával, Henkel Máriával (1898-1994). A szertartást Pitying rokonai, Borsiczky Oszkár pápai kamarás, Ferenc

Ferdinánd magyar tanítója és társalkodója, valamint Glatz Sándor esperes-plébános végezte. Gyermekük nem született.

Főbb történelmi munkái:

Patonay József: Medgyesi Somogyi János államtanácsos és a magyar kegyestanítórend (1935)

Patonay József: Intézetünk igazgatói, nevesebb tanárai és tanítványai 1687-1937. A Budapesti Királyi Egyetemi Katholikus Gimnázium története 1687-1937 (1937)

Patonay József: Dr. Hamary Dániel (1949)

Patonay József: Kalászkok a tatai tarlón (1967)

Patonay József: Lovászpatonna és a lovászpatonai plébánia története (kézirat 1935-1950)

Közéleti tevékenységét, kultúrtörténeti és helytörténeti munkáját mind budapesti, mind tatai állomáshelyén elismertség övezte. 1933-tól Tóváros (Tata) képviselőtestületének tagja volt, ahol szóval és tollal harcolt a közellátás javításáért. 1935-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki. 1974-ben Tata Város Tanácsa elismerő oklevéllel jutalmazta a város érdekében végzett kiemelkedő tevékenységét. 1977-től Tata város díszpolgára (Pro Tata-díj). Anyanyelvén kívül latinul és németül beszélt.

1923-tól 1938-ig minden nyarát Lovászpatonán töltötte. Dolgozott mint cséplőellenőr, s közben tudományos munkát végzett a kastély levéltárában, kutatott könyvtárakban, egyházi gyűjteményekben Pesttől a bécsi királyi levéltárig, hogy megírhatta falunk tudományos igényű történelmét. A monográfia 622 gépelt oldalt tesz ki, és nyomtatásban soha nem jelent meg. Falunk történetét az őskori leletektől a római koron át az 1950-es évekig dolgozta fel. Ebből ismerjük nevének eredetét, történelmi épületeink adatait, építésük körülményeit, iskolánk történetét, tanítók, uradalmi tisztek, gyógyszerészek, orvosok, jegyzők nevét, kilétét, tevékenységét, a falusi élet nehézségeit és örömeit, falunk gazdag kultúráját.

Ő még eredetiben olvashatta a kastély levéltárában Révai Miklós nyelvész kéziratát, Ányos Pál lovászpatonához kötődő versét, beszámol a Vicsén 1792-ben megtalált mintegy 2000 éves fehér márvány sírfedőről, melynek feliratát Rómer Flóris jegyezte le 1860-ban. Külön érdeme, hogy feldolgozta és ezzel a jövő számára nagyrészt megmentette a Festetics-Somogyi-Esterházy családok később megsemmisült iratait, melyek nemcsak falunk történelmének dokumentumai voltak, hanem a történelmi Magyarország és részben a pannonhalmi főapátság évszázados történelmét is magukba foglalták. A monográfia címe: Lovászpatonna és a lovászpatonai plébánia története. Fedőlap szövege: „Lovászpatonna és a lovászpatonai plébánia története. Galántai gróf Esterházy Pál, a lovászpatonai plébánia néhai kegyura emlékének hódoló tisztelettel és hálával Patonay József nyug. gimnáziumi tanár, c. igazgató Tata”.

„Sokat mesélt Lovászpatonáról, bibliáról, vallásról, magyarságról ...” mondják tatai kortársai.

46 évesen 1933-ban szülőfaluja iránti tiszteletből felmenőitől örökölt nevét Pityingről Patonay-ra változtatta. Tudományos munkássága Tatán teljesedett ki, de honfitársaival, különösen dr. Babics Antal Kossuth-díjas orvosprofesszorral mindvégig baráti kapcsolatot ápolt.

1972-beli hazalátogatásával búcsúzott szülőfalujától, Lovászpatonától. 92 évet élt. 1979-ben temették el Tatán a Környei úti temető XIV-es parcellájában felesége, Henkel Mária családi sírjába.

Egész életét az ifjúságnak, a múlt örökségének, Lovászpatonának és a hazájának szentelte.

A Lovászpatonai Baráti Kör Közhasznú Egyesület 2015-ben Patonay (Pitying) József-díjat alapított a Lovászpatonáért önzetlenül munkálkodók elismerésére.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Falunk számára az általa írt Lovászpátóna történelmi monográfiája felbecsülhetetlen kulturális érték. A tudós tanár munkássága példaértékű, öregbíti falunk jó hírnevét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Patonay (Pitying) József: Lovászpátóna és a lovászpátónai plébánia története (kézirat 1935-1950)

Pölöskei István: Lovászpátóna (2009)

Bartháné Borsó Katalin: Lovászpátónának szeretettel ... (2012)

Bartháné Borsó Katalin: Apáink szülőföldje (2015)

Patonay (Pitying) József: Önéletrajzom (befejezetlen kézirat dátum nélkül)

A Tatai Gimnázium Névtára 1765-2007 (2007)

Tata Város polgármesterének 2016. 05.31-én kelt levele

Schaefer Vilmos : Patonay József (1943)

Tatai Kegyesrendi Reálgimnázium értesítője 1928-29.

Patonay József: Medgyesi Somogyi János államtanácsos és a magyar kegyestanítórend (1935)

Patonay József: Intézetünk igazgatói, nevesebb tanárai és tanítványai 1687-1937. A Budapesti

Királyi Egyetemi Katholikus Gimnázium története 1687-1937 (1937)

Patonay József: Dr. Hamary Dániel (1949)

Patonay József: Kalászkok a tatai tarlón (1967)

A Tatai Kistérség Értékleltára (2009)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: **nincs weboldala**

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat



Patonay (Pitying) József (tablókép 1937)

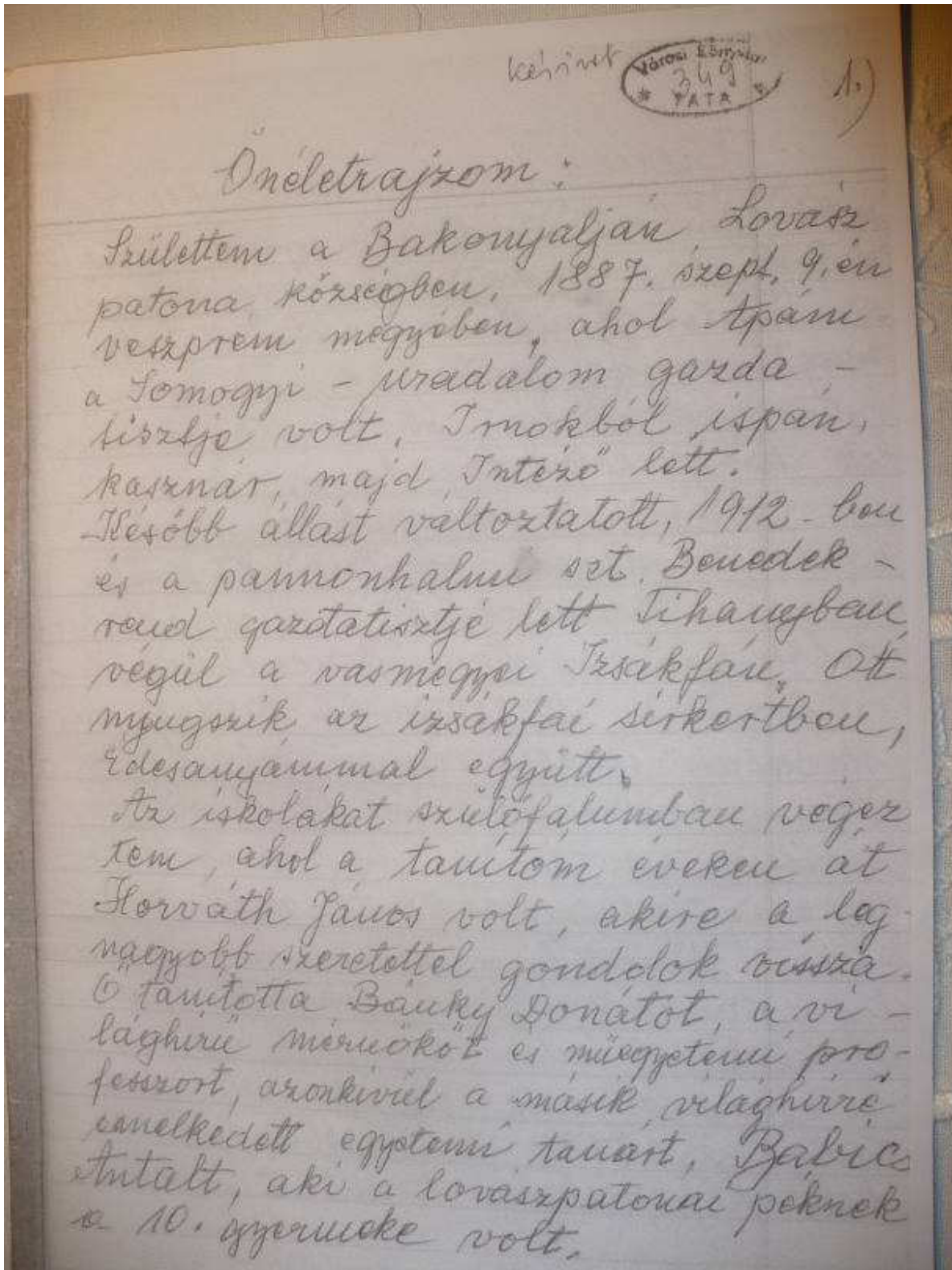


Emlékoszlop a tatai temetőben



Patonay (Pitying) József –díj Emléklapja

Patonay (Pitying) József saját kezű önéletrajza (részlet)



2.)

Érkeztem Lovaspatona két
jeles embert adott a magyar tudó-
mányának: Gauky, a Lovaspatonával
szorosabban Gauky-on született, de
magát mindig Lovaspatonaiak val-
lotta, mert iskoláit ott kezdte és onnan
lett középiskolás tanuló is,

Magam, a középiskolát születem
Lovaspatonáról végzettem, I.-II. sz.
a győri Beucéséknél; a VII. VIII. osztályt
Sopronban az ottani Beucéséknél és
érettségít is itt tettem le 1906. január
haviában jeles eredménnyel.

Azám kívánságára az illatorvosi Fő-
iskolára iratkoztam be, de itt csak
1/2 évig voltam hallgató, mert gym-
názista koromban is kedvem min-
dig a tanári pályára vonzott.

Főiskolai tanulmányaimat a bpesti
Gyógy-egyetemen végzettem ill. fejez-
tem be 1912. -ben, ebben az évben
kelt középiskolai tanári oklevelém is